

Kaitsepolitsei

teeb pagulaste taustauuringus uuendusi, et Haapsalu perevõlgivalla taolised juhtumid korduda ei saaks. Lk 3

Indrek Saar:

ma ei tea lahendust eestirootsi vähemuse murele. Lk 4

Lääne Elu

Loe värskaid uudiseid www.le.ee

LAUPÄEV, 3. DETSEMBER 2016 | NR 139 (3935) | 1 EURO

Sädeinimesed

Katrin Tiido ja Helen Edasi aitavad väänikuid. Lk 5

Ekskavaator ampsas eile Krimmi holmil lagununud hoonete seintest hoogsalt suuri tükke. Palju aastaid holmil tegutsenud kalatööstus suleti lõplikult 2005, sellest ajast saadik on poolsaar seisnud tühjalt. 2 × ARVO TARMULA

KRIMMI HOLMI LAMMUTUSTÖÖD

Haapsalu tegi holmi omanikule ettekirjutuse

Neljapäeval alustas maaomanik Kroonikeskus OÜ Haapsalus Krimmi holmil endise kalatööstuse maa-alal ohtlike hoonete lammutamist.

KRISTJAN KOSK
kristjan.kosk@le.ee

Haapsalu linnavalitsus tegi tänavu juulis Kroonikeskusele ettekirjutuse ohtlike hoonete lammutamiseks. Kinnisvara arendaja hakkas aga venitama. Esimene lammutustähtaeg möödus ja linnavalitsus nõudis neilt sisse 1900 eurot sunniraha. Uueks ohtlike hoonete lammutamise tähtajaks määrati 30. november.

Haapsalu linnavalitsuse ehitusjärelevalve spetsialist Tõnu Tammesalu ütles, et käis 1. detsembril Krimmi holmil asja uurimas. „Lammutamine käis ja liigipäas Krimmi holmile oli nõuetekohaselt metalliagaga suletud,” nentis ta.

„Oluline on, et ohtlikud hooned saaksid lammutatud ja mõnepäevase hilinemise koha pealt pigistame silma kinni,” ütles Tammesalu.

Kroonikeskuse juhatusel liige Urmas Sardis põhjendas viivitust sellega, et suvel ja sügisel oli Kroonikeskus seotud mitme uue projekti käivitamisega, mistõttu liikkus Haapsalu hoonete lammutamine edasi.

Elamurajooni ei tulnud

Tammesalu jätkas, et suvel leidis ta kontrollkäigul kümme ohtlikku hoonet. „Hooneid, millel on katus osaliselt sisse kukkunud või sein lagununud, ei või omanik ehitusseaduse järgi pidada,” ütles Tammesalu. Ta juhtis tähelepanu asjaolule, et ohtlikesse

Sprotitegu Hako kalakombinaadis 2002. aastal.

hoonetesse pääsesid inimesed takistusteta, neis korraldati ka koosviibimisi.

7,4 hektari suuruse Krimmi holmi koos endiste tööstushoonetega omandas 2005. aastal Helter Kaubandus OÜ, millest on nüüd saanud Kroonikeskus OÜ. Sama ettevõtte ostis tänava mais enampakkumisel Haapsalu teenindusmaja, millesse rajas alkoholi kaupluse.

Kümme aastat tagasi, ehitusbuumi ajal, lootsid ettevõtte omanikud Elmo Ehrlich ja Urmas Sardis Krimmi holmile ehitada ligi 200 korteriga elamurajooni. Selle idee pakkus toona välja müüki vahendanud kinnisvarabüroo Kiva juhataja Jaak Kanepi, kes soovitas uuel omanikul osturaha tasateenimiseks ehitada korterelamud.

See plaan on aga praeguseni teostamata, sest linnaelanikud

kogusid uusarenduse vastu ligi 800 allkirja. 2008. aastal tabanud majanduskriisi tõmbas uusarendusele lõplikult kriipsu peale.

Kole piirkond

Lagunev, ohtlik ja räämas Krimmi holm on aastaid pinnuks silmas olnud ka Haapsalu linnasadele. 2011. aastal ütles Haapsalu linnaeape Urmas Sukles ühel linnaeape valimisele eelnenud debatil, et hakkab salaja Krimmi holmil käima ja seda kivi kivi haaval lammutama.

Eile tunnistas Sukles Lääne Elule, et maaomanikuga on aastaid tulutult vägikaigast veetud, kuid nüüd on asjad lõpuks liikuma hakanud. „Kui ohtlikud hooned on maha lammutatud ja silmatorkavaid telliskivihunnikuid ei ole, on juba poole ilusam,” ütles Sukles. „Hoiame kindlasti silma peal, et ehitusjäätmed saak-

sid ladestatud nii, et nad ei oleks enam ohtlikud.”

Kas ja millal võiks piirkond lõplikult korda saada, ei osanud Sukles öelda.

Spekulatsiooni, nagu oleks Kroonikeskus teinud Haapsalu linnale Krimmi holmi suhtes ulmelise hinnaga müügipakkumuse, lükkas Sukles ümber. „Kui nad pakus seda müügiks ühe krooniga, siis me vist kaaluks seda varianti,” ütles Sukles. Ta jätkas, et selle ala kordategemisele kuluks üüratu summa ja seda raha linnal ei ole. Küll aga tunnistas Sukles, et mõned arendajad on poolsaare vastu huvi tundnud ja huviliste kontaktid on Krimmi poolsaare omanikele edastatud. Tehinguks pole aga läinud.

Detailplaneeringu järgi on Krimmi holm jaotatud 16 krundiks. Sukles leidis, et kui seal midagi arendama hakata, tuleks alustada detailplaneeringu muutmise, sest praegu kehtiv detailplaneering on koostatud ehitusbuumi ajal ja praegustes majandusoludes ei oleks ilmselt tulus.

Krimmi poolsaare võimalikku turuhinda ei osanud kinnisvaramaaklerid öelda. Võimaliku turuhinna määramisel jäi hätta ka Jaak Kanepi. „Seda teab ainult vanajumal ise,” ütles Kanepi.

Kanepi põhjendas asja sellega, et tegemist on unikaalse maatükiga ja sellesarnaseid näiteid pole kinnisvaratehingute praktikast võtta. Helter Kaubandus OÜ ostis Krimmi poolsaare 2005. aastal 14,5 miljoni krooniga.

Lihula külje alla tulevad kiiruskaamerad

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Lihula külje alla Risti-Virtsu maanteele tulevad kiiruskaamerad, teatas Lääne maavalitsus.

Haapsalu politseijaoskonna patrulliteenistuse juht Meelis Laurmann ütles, et kiiruskaamera ohjeldab liiklust tõhusalt. Kaamerad tuleksid Risti-Virtsu-Kuussaare maanteele Lihula külje alla Hälvati ristmiku ja endise Olerexi tankla vahele.

„Seal on olnud mitu rasket liiklusõnnetust, tegemist on ohtliku ristmikuga,” selgitas Laurmann.

Politsei sooviks Risti-Virtsu-Kuussaare maanteele paigaldada kiiruskaamerad ka Hanila vallas.

Ettepanekuid kiiruskaamerate paigaldamiseks on politsei teinud juba aastaid. „Nüüd ilmselt leiti raha,” lausus Laurmann.

Maanteeametist öeldi kiiruskaamerate kohta, et kommenteerida on seda keeruline. Üks kiiruskaamera võib koos hooldusega maksta umbes 150 000 eurot.

Kokku on maanteeametil 63 mootepunkti, millest neljas on võimalik mõõta sõidukiirust mõlemas sõidusuunas.

Ridala volikogu tõstis ametnike palka

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Ridala volikogu otsustas tõsta vallamajanduse ametnike palka 10 protsenti ja töölepinguga töötajate palka 15 protsenti.

Kui praegu saab Ridala vallavanem palka 1715 eurot, siis uuest aastast 1887 eurot.

„Meie palgad olid teiste omavalitsustega võrreldes tagasihoidlikud,” ütles Ridala vallavanem Helen Koppa (pildil).

Teine võrdluspunkt oli koolidirektori palk. „Koolidirektorid said umbes 1800 eurot ja tundus loogiline, et vallavane-

ma palk ei ole väiksem,” ütles ta.

Töölepinguga töötajad said suurema palgatõusu. 15 protsenti rohkem hakkavad teenima raamatupidajad, raamatukoguhoidjad, noorsootöötajad,

kalmistuvahid, koristaja ja sporditöö spetsialist – kokku 12 inimest.

„Palgafondile tähendab see kümme protsenti lisakulu, aga valitsemiskulu tegelikult peaaegu ei tõuse – vaid 0,25 protsenti,” ütles Helen Koppa. „Inimesi on vähem tööl, sõite tehakse vähem. Kulused on mitmes kohas vähem.”

HAAPSALU LINNA

JÕULULU- LAAT

10. DETSEMBRIL KELL 10-17 KULTUURIKESKUSES

WWW.KULTUURIMAJA.EE

● JUHTKIRI

Suletud merevärav

Üle kümne aasta on Haapsalu Krimmi poolsaar seisnud varemeis, olles tormituulte, vandaalide ja tänavakunstnike lükata-tõugata. Tänavu suvel läks Haapsalu linnavalitsusel kops üle maksa ning poolsaare omanikule Kroonikeskus OÜle tehti ettekirjutus ohtlike hoonete lammutamiseks ja territooriumi sulgemiseks.

Detsembri alguses pani poolsaare omanik ekskavaatori tööle ja vedas Uus-Sadama tänava otsa metallist aia. Haapsalu linnapea Urmas Sukles rõõmustas, sest lõpuks ometi on asjad liikuma hakanud. Sukles on kaua aega poolsaare omanikega nende tegevusetuse tõttu vägikaigast vedanud. Kümne aasta tagune plaan ehitada sinna seitsme korrusega korterelamud laideti toona maha.

Vaevalt oskas keegi siis ennustada, et üks omapäraseima kujuga ja kinnisvaraarendajaile soodsa asukohaga maatükk jääb ligi kümneks aastaks tühjalt seisma. Ometi läks nii. Oma osa mängis selles kindlasti ka kogu maailma raputanud majanduskriis.

Linnapea jonn Krimmi poolsaare arendamise suhtes on õigustatud. See piirkond näeb välja kole ja mahajäetud, pole vahet, mis nurgast vaadata.

Nüüd, mil linnavalitsuse surve hakkas vilja kandma ja ohtlikud hooned lammutatakse, oleks linnavalitsusel paras aeg omanikku edasi survestada. Krimmi holmile tuleks ehitada kallasrada, mis oleks kõigile külastajaile avatud. Kallasraja kasutamise võimalikkust avalikult kasutatava veekoogu ääres nõuab ka keskkonnaseadus. Ülejäänud poolsaar võiks kasutust leida linnarahva puhkekohana.

Küsimus on selles, miks ei ole Krimmi holmil suuremat majandustegevust, erinevalt üle Suure viigi paiknevast holmist, kus tegutseb reas kolm jahisadamat. Ka Krimmi holmil on sadamakai, kuid seni on seda kasutanud vaid noorukid hulljulgeteks vettehüpeteks. Haapsalu merevärav on praegu tabalukuga suletud.

● TEISED LEHED

Miks õudusunenägu? Vastuseks Garri Raagmaale

POSTIMEES. Vigala vallavanem Priit Kärnsa vastab geograafi Garri Raagmaa haldusreformiteemalisele arvamusele „Geograafi õudusunenägu“.

Raagmaa seisukohaga võib kohanime asjus igati nõustuda. Üks asi, millega mitte kuidagi nõustuda ei saa, on linnainimesest geograafi arusaam, et kõik suuremad teenused tulekski ainult maakonnakeskustesse rajada. Praegu on hulk teenuseid, mille asjus ei saa omavalitsus eriti palju kaasa rääkida, nagu näiteks postkontor, sularahaautomaat, perearst ja hambaarst. Kasumit taotlevad teenusepakkujad otsustavad ise, kus oma teenuseid pakkuda. Praegu on üle Eesti elavad inimesed oma elukohavaliku teinud koolide, lasteaiade ja töökoha asukohast lähtudes.

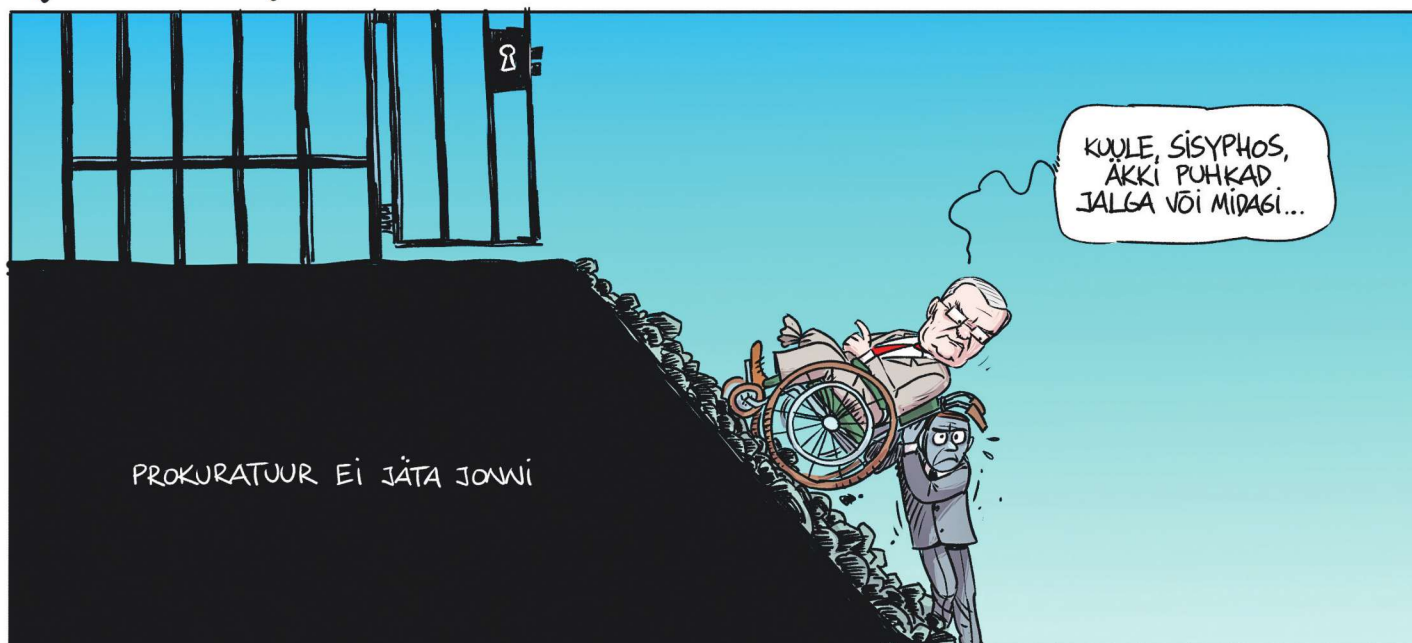
Ääremaastumine ka siiani ühinenud valdades on pigem hoogu juurde saanud. Valdade ühinemisel on arendatud uusi, paremaid teenuseid, kompenseerimata seda aga kodulähedastest teenustest ilma jäänud elanikele. Loodetavasti tulevad ka teadlased appi ja aitavad teenuseid nii planeerida, et elu maal oleks edaspidigi võimalik.

● LAUSELAEN

„Tegemist ei ole sellise õppusega, kus iga mees saaks salve tühjaks lasta ja lahingupaarilise oma takkajärele.“

Kaitseliidu Lääne maleva staabiülem Jüri Bachman õppuse Orkaan kohta. LE, 1. detsember 2016

NÄDAL

Ratase võimatu missioon

Jüri Ratase võimuletulek on pannud Keskerakonna skisofreenilisse seisukorda.

Keskerakonna hääle- ja pilditoruna tegutsenud Tallinna TV on ootamatult justkui iseseisvunud ja rapib nüüd isatapjana Tallinna linnavõimu. Kõige ägedamalt pritsib sappi „Meedia keskpunkt“, kurinaljakas jutusaade, kus on seni ikka teisi erakondi tümitatud. Saatejuht Jakko Väli teatas seal näiteks erakonna endise esimehe Edgar Savisaare kriminaalasja kommenteerides, et Põhja-Tallinna linnaosavanem Raimond Kaljulaid käitub nagu siga, tehakse koostööd kaitsepolitseiga.

Sama sürrealistlik õhustik valitseb ka erakonna peakontoris ja juhatuses. Peaminister Jüri Ratase on sunnitud valitsuse pressikonverentsil selgitama Keskerakonna rasket rahaseisu, mis on tekkinud eelmise esimehe Savisaare juhtimisel. Eriti koormav on kohustus lunastada reklaamiäri-mehe Paavo Pettai firmale Midfield antud sadu tuhandeid eurosid väärt garantiikirjad. Ratase lubab võlgadest vabanemiseks kas või erakonna peakontori maha müüa, aga peasekretär Jaak Aab otsib samal ajal endiselt taga Savisaart, et hakata talle niigi tühjast parteikassast maksma 3500 euro suurust kuupalka ja tasuma tema advokaadivõlgu, mis kindlasti ei saa olema väikesed. Prokuratuur süüdistab Savisaart korduvas suures ulatuses altkäemaksuga nõustumises ja altkäemaksu vastuvõtmises, suures ulatuses toime pandud rahapesus, suures ulatuses ja korduvalt toime pandud omastamise ning suures ulatuses erakonnale keelatud annetuse vastuvõtmises.

KALLE MUULI riigikogu liige, IRL

Ratase on koos oma poolehoidjatega Savisaare vastu võidelnud pikki aastaid, esimest korda üritas ta võimu haarata juba rohkem kui viis aastat tagasi. Miks tahab ta nüüd siis nii hirmsasti maksta eimillegi eest palka mehele, kes on erakonna laostanud ja kohtupinki viinud, eriti kui parteikassas ulub tuul ja võlgade katteks tuleb müüa viimane vara?

Põhjus pole valitsuse püsimises ja riigikogu keskfraktsiooni hääletel, nagu vahel arvatakse. Savisaarel pole riigikogus mingit mõju, Ratase on ministriportfellidega kindlustanud valitsusele keskfraktsiooni üksmeelse toetuse. Ratase kui tulevase peaministri poolt jättis hääletamata ainult Peeter Ernits, aga temalgi ei jätkunud julgust oma vastuseisu tunnistada, vaid ta ajas selle tehnika süüks.

Savisaar on Keskerakonnale teinud kurja rohkem, kui ükski vaenlane seda eales suudaks teha, aga Ratase peab teda ja venelaste teist lemmikpoliitikut Yana Toomi kõigest hoolimata siidkinnastes kohtlema, sest vähem kui aasta pärast tulevad kohalikud valimised. See on üks Ratase tähtsamaid proovikive. Just kohalike valimiste ja kohalike venelaste

hääle pärast ei rebi Ratase pisikes-tekstideks lepingut Ühtse Venemaaga ega tee muid eestlastele meelepärasteid, aga venelastele raskesti mõistetavaid žeste. Kui Keskerakonnal läheb valimistel kehvasti, annab see Savisaarele ja Toomile Ratase vastu väga kõva argumendi: uus esimees ei saa oma tööga hakkama, Savisaare juhtimisel võideti valimised ja saadi Tallinnas ainuvõim, aga Ratase andis selle käest!

Selleks, et mitte mängida trumpi Savisaare ja Toomi kätte ning jääda erakonna etteotsa ka pärast kohalike valimisi, peabki Ratase võitlema ka venelaste hääle pärast ja hoidma Savisaart erakonnas. Tähtis pole see, et Savisaar isiklikult Keskerakonna nimekirjas kandideeriks. Piisab sellestki, kui Savisaar ei tööta erakonnale vastu ega tee mingit oma nimekirja, vaid toetab erakonna kampaaniat ja kutsub oma valijaid hääletama Keskerakonna poolt.

Kui Ratase poleks peaminister, oleks tal kindlasti lihtsam erakonna eri leeride vahel laveerides kohalikeks valimisteks valmistuda. Aga olla eestimeelne peaminister ja rääkida eestlastele suurtest muutustest ning jätta samal ajal Lasnamäe ja Ida-Virumaa venelastele mulje, et midagi pole muutunud ja ta on sama venemeelne nagu Savisaar – see tundub päris võimatu ülesanne.

Keskerakonna siseheited pole kaugeltki veel lõppenud ja alles pärast kohalike valimisi selgub, kuidas Ratase *mission impossible* õnnestus.

● Ratase lubab võlgadest vabanemiseks kas või erakonna peakontori maha müüa, aga peasekretär Jaak Aab otsib samal ajal endiselt taga Savisaart.

● HAAPSALU VÄGIVALLAJUHTUM UURIMISEL

Kapo andis aru, kuidas valiti Eestisse pagulasi

Kaitsepolitsei lubab parandada pagulaste taustauuringus ja järelkontrollis tehtud vead, et perevägivalda all kannatavaid peresid Eestisse rohkem ei jõuaks.

LEMMI KANN
lemmi.kann@le.ee

Pagulaste teabepäeval Uuemõisa lossis kolmapäeval rääkis oma tegemistest selles valdkonnas ka kaitsepolitsei ametnik. Kapo nõudmisel ei avalda Lääne Elu ametniku nime ega fotot. Nime tagem ametnikku loo lihtsuse mõttes Kaleviks.

Ristküsitlus

Kui Euroopa Komisjon otsustas, et Eesti riik peab vastu võtma 550 pagulast, otsustas kapo omakorda, et kõikide isikute kohta, keda Eestile pakutakse, tuleb teha taustakontroll.

„Tagantjärele on ilmnenud, et mõne inimese puhul oleks võinud ehk „ei“ öelda,” nentis Kalev. Ta tõi näiteks Haapsallu asunud pagulaste perevägivalda juhtumi.

Kas seda oleks saanud ära hoida? Kuidas Haapsalus elavate süürlaste tragöödiat lõpetada, ei tea veel keegi – politseiuurimine käib. Kapo on juhtumust järelõeldused teinud ja korrigeerib selle pinnalt oma tegevust. „Et sellised asjad juhtuvad, oli ennustatav, arvestasime, et nendega tuleb probleeme kaasa. Peaasi on nüüd, et info liiguks.”

Kalevi sõnul on taustakontroll väga põhjalik. „Põhimõttel kõik või mitte midagi,” rõhutas Kalev. Näiteks Itaalia kaudu ei võeta Eestisse põgenikke sellepärast, et itaallased ei anna pagulasi vastu võtvate riikide esindajatele võimalust põgenikega rääkida.

„Meile see ei sobi, et saadetakse Eestisse lihtsalt inimese ankeet. Me peame kõikide nende inimestega saama näost näkku rääkida ja teha politsei stiilis ristküsitlust, olemaks kindel, et nad enda kohta ei valeta.”

Kreeka ja Türgi just seda võimalust pakuvadki. Kapo ametnikud sõidavad kohapeale ja võtavad letti varem ankeetide põhjal välja valitud inimesed. Suur osa ankeete tõstetakse pikema jututa kõrvale. Näiteks ei luba kapo Eestisse ühtegi inimest, kes on osalenud mõnes relvastatud konfliktis, ka siis, kui inimene oli enda sõnul n-ö heade ja õigete pool. „Ühest äärmusest teise,” ütlevad Kalev. Irvhammaste irooniale vaatamata on nende seas tõesti intelligentseid ja meeldivaid, kõrgharitud inimesi. Muidugi on ka selliseid, kellele ainuüksi silma vaadates saab aru, et ega seal ühtki ergast mõtet liigu.

Kalev rahuldab nende inimeste uudishimu, kes tahavad teada, kuidas selliseid küsitlusi tehakse. Viie liikmelise perekonna näide – ema, isa ja kolm last. Esime-

Süüria kodusõda on sundinud kodust lahkuma miljeoneid inimesi. Süüria põgenikud on Euroopa kvoodi alusel jõudnud ka Eestisse.

Süüria valitsusväed Aleppo idaosas.

2 x GEORGE OURFALIAN / AFP / SCANPIX

nul piisab „ei“ saamiseks üsna vähesest, kas väikesest vahest või millegi, ka pisidetaili varjamisest, sest selle taga võib olla midagi suurt. Kui vassitakse piisajadega, mis siis veel suurtest rääkida.

Mobiiltelefon reedab

Seltskond, kellega on kapo töötajad seni vestelnud, on väga kirju. „Ühest äärmusest teise,” ütlevad Kalev. Irvhammaste irooniale vaatamata on nende seas tõesti intelligentseid ja meeldivaid, kõrgharitud inimesi. Muidugi on ka selliseid, kellele ainuüksi silma vaadates saab aru, et ega seal ühtki ergast mõtet liigu.

Kalev rahuldab nende inimeste uudishimu, kes tahavad teada, kuidas selliseid küsitlusi tehakse. Viie liikmelise perekonna näide – ema, isa ja kolm last. Esime-

seks vestluseks võetakse kõik ühte tupp kokku, et näha, kuidas pilt kokku kõlab ja kuidas igauks end üleval peab. Alles pärast seda käib töö „sektsoonides”.

Tavaliselt alustatakse peresist ja võetakse ta pulkadeks lahti. „Kui inimene on näiteks 50 aastat vana, võtab see ikka kõvasti aega,” nendib Kalev ja kinnitab, et iga kivi pööratakse ümber. Küsitakse elementaarseid ja vahet ka natuke totraid, triviaalseid isiklikke küsimusi, aga just neid abikaasa jutuga kõrvutades saab kindlaks teha, kas ja kes ning mida valetab.

Kalevi sõnul on kohe aru saada, et osa vastuseid on inimestel varem läbi mängitud ja kokku lepitud, aga kui sama asja kohta küsida umbes poolteist tundi hiljem ja teises sõnastuses, jääda- kse valega vahele.

me võtta vastutuse ja öelda, et kapo poolt on selle või tolle perekonnaga julgeoleku seisukohalt okei,” seletas Kalev.

Teine maailm

Inimese taust julgeoleku kontekstis pole aga sugugi mitte ainuke kriteerium, mis määrab, kas inimene sobib Eesti ühiskonda või mitte. Haapsalu juhtum oli Kalevi sõnul just üks selliseid, kus selgus, et inimene ainuüksi juba oma isikuomaduste pärast siia ei sobi.

„Kas inimene üldse saab aru, et Eesti ei ole Süüria karjuseküla ja keskkond on siin hoopis teistsugune? Kas inimesel on üldse võimet oma senist maailmapilti muuta?” arutles Kalev. „Kui ei ole, siis võib eeldada, et sellise inimesega hakkavad tekkima elukorralduslike olude pinnalt.”

Kalev märkis, et kapo teeb kõigi maale lubatud pagulaste kohta vajadusel ka järelkontrolli, kuid mõistagi ei pruugi kõik eraelulised seigid kapole silma jääda. Siin muutubki väga oluliseks info liikumine.

„Koostöö kohaliku omavalitsuse, politsei, pagulasorganisatsioonide ja n-ö tavaliste inimeste vahel on väga tähtis, et oleks toimiv võrgustik, kus kõik räägiks kõigiga ja aitaksid üksteist selles meile kõigile keerulises ja uudes olukorras,” rõhutas Kalev. „Kui keegi märkab või kõhutunne ütleb, et vist on mingi jama, tuleb sellest kindlasti teada anda,” ütles ta. Nimekirja võimalikest ohusignaalidest ei ole Kalevi sõnul olemas, küll aga on abiks igauhe enda kriitiline meel ja mõtlemine.

● LÜHIDALT

Läänemaal sündis poisse rohkem kui tüdrukuid

Läänemaal registreeriti novembris 22 lapse sünd, 15 olid poisid ja 7 tüdrukuid.

Sünde registreeriti Lääne maakondades 9, Lääne-Nigula vallas 5, Kullamaal 4 ning Noarootsis, Hanilas, Nõval ja Ridaldas 1, teatas Lääne maakondade pressiesindaja Liivi Ollino.

Surmakandeid koostati kokku 34: mehi suri 12 ja naisi 22. Registreeriti 3 ja lahutati 2 abielu. Mullu samal ajal registreeriti 14 lapse sünd ja 28 surmajuhtu.

Tarmo Üuemaa

ARVO TARMULA

Ridala abivallavanema kohta pakutakse Ailar Ladvale

Ridala vallavanem Helen Koppa pakkus abivallavanema kohta praegusele majandusnõunikule Ailar Ladvale (pildil), kuid ei ole veel vastust saanud.

„Ailar tegeleb kõigega, ta on vallavanema silmad ja kõrvad. Tegin talle ettepaneku asuda abivallavanema kohale, aga vastust ei ole veel saanud,” ütles Koppa.

Vallavanema sõnul on Ladva tegelik tööpõld praegugi laiem kui ühel majandusnõunikul tavaliselt. „Abivallavanemana tuleb tal valdkondi juurde ja ta saab ka vääriist palka,” ütles Koppa.

Ridala vallavalitsuse majandusnõuniku koostatakse.

Täitmata jääb ka ehitusnõuniku koostamine, sest Aivar Sein läheb uuest aastast tööle Haapsalu linnavalitsuse ehitusosakonna juhatajaks. „Teistes Läänemaal valdades eraldi ehitusnõuniku kohta ei ole. Ka meie hakkame seda teenusena sisse ostma,” ütles vallavanem.

Vallavalitsusse tuleb juurde maa- ja keskkonnanõuniku ametikoht.

Tarmo Üuemaa

Roman Haavamäe abikaasa haud sai nimetahvli

Neljapäeval paigaldas skulptor ja kiviraider Paul Uibopuu Haapsalu vanale kalmistule skulptor Roman Haavamäe abikaasa Elfriede Kingo-Esperbergi hauamonumendile nimetahvli, ütles Haapsalu linnavalitsuse pressiesindaja Tõnu Parbus.

Kunstnik Elfriede Kingo-Esperberg, kes on tuntud Ella Kingo nime all, oli skulptor Roman Haavamäe esimene abikaasa. Romanil ja Ellal oli kaks last: 1921. aastal sündinud tütar Ivi ja 1929. aastal sündinud poeg Roman. 21. juunil 1932 sündis poeg, kellele pandi nimeks Helgo.

Kahjuks oli Ella juba lapsekandmise ajal tiisikus, mis kurnas nii last kui ka ema. Helgo elas ainult kaks päeva. Ella suri mõni nädal pärast lapse surma.

Hauamonumendi autor on Roman Haavamägi. Monumendi nimeplaadist on säilinud tagumine külg, mille järgi loikas Paul Uibopuu uue plaadi.

Kristjan Kosk

Metssead tuhnisid Palivere suusaraja üles

Metssead on üles tuhninud umbes sajameetrise löigu Palivere suusarajast. Rajameister Juhan Lukk ütles, et praegu on lund vähe ja suusatada ei saa, aga rada on vaja kiiresti korda teha. Töö on raske, sest maapind on kohati külmunud. „Raudrehaiga tuleb songermaa tasandada,” ütles ta.

Kristjan Kosk

● INTERVJUU KULTUURIMINISTRIGA

Indrek Saar: ma ei tea lahendust rootsi vähemuse murele

Esmaspäeval Lihula õpilastega kohtunud kultuuriminister Indrek Saar (SDE) ütles intervjuus Lääne Elule, et kultuuriautonoomia seaduse muutmist võib ära kasutada vene vähemus.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Rääkisite Lihula gümnaasiumi õpilastele, et valitsus annab tuleval aastal lisaraha huviharidusele, sest paljud lapsed sellega ei tegele. Miks ei tegele noored huviharidusega?

Põhjused on väga mitmesugused. Osal on selleks rahaline põhjus. Kui huviring on tasuta, pole perel võimalik osta selleks vajalikke riideid ega jalanõusid. Osal puhkudel on logistilised probleemid. Osal puhkudel ei oska vanemad mõelda, milleks huviring vajalik on – laps käib ju koolis. Kui vanematel ei ole suhtumist, et laps võiks veel midagi teha, ei pruugi laps seda ka väärtustada.

Kas sellest uuringust selgus, kui suur hulk on neid lapsi, kes ei osale huvitegevuses pere rahaliste võimaluste tõttu, ja kui suur hulk neid, kes lihtsalt ei taha?

Seda infot meil ei ole. See on üks koht, kus näeme programmi käivitamise suurt väärtust. Näeme, et tekib ülevaade praegustest oludest. Huvihariduse 15 miljonist on ette nähtud raha ka võrgustumise parandamiseks. Nagu spordi poolelt on meil olümpiakomitee, mille all on alaliidud ja maakondlikud spordiliidud. Meil on kõrgema kategooria treenerid, isikukoodipõhine ülevaade lastest, kes treeninguil osalevad. Täp-

selt sama asi peaks tekkima ka kultuuri, tehniliste alade ja loodus- ning täppisteaduste poolel.

Miks soovib kultuuriministerium, et eestirootslaste rahvusnimekirjast ja kultuurinõukogust arvatakse välja Eestis mitteelavad eestirootslased?

See on keeruline teema, kus eri aegadel on seadust erinevalt tõlgendatud. Sellepärast me justiitsministeeriumi appi kutsusimegi. Ühelt poolt ei tahaks kuidagi nende inimeste ringi vähendada, kes tunnevad end selle kultuuriruumiga seotud. Teisalt esitab seadus nimekirja moodustamise kriteeriumid. Selle tõlgendamise küsimus praegu üleval ongi.

Ütlesime, et seekordseil valimistel saab kasutada veel vana mudelit, ja nüüd on natuke aega vaadata, milline oleks juriidiline lahendus.

Kas mitte see, et valimised sai küll pidada vanal moel, aga järgmise aasta esimese kvartali jooksul tuleb ikkagi nimekirja puhastada ja sellega nõukogust ka osa vastvalitud liikmeid välja arvata, ei muuda asja veelgi keerulisemaks?

Ongi keeruline. Ma ei oska praegu öelda, milline on lõpplahendus.

Kui palju mõjutab siin otsuste tegemist kartus, et vene vähemus võib olusid halvasti ära kasutada?

Kui vaadata, kas Eestis on läbi aastate olnud üldse mingi hirm, siis on kindlasti hirm selle ees, mida teeb meie idanaaber ja kuidas ta sekkub meie poliitikasse. See on üks peamisi argumente, miks valima minnakse ja kuidas otsus tehakse. Kindlasti on see hirm ka sellesse teemasse segatud, sest tekib diskussioon, mis saab, kui Ida-Virus tekib vene kultuuriautonoomia. Spekulatsioonid selle üle, mis see endaga kaasa võib tuua, on kindlasti väga teravad. Kindlasti ei maksa seda teemat arutelude juures alahinnata.

Eestirootslased on soovinud kultuuriautonoomia seaduse muutmist. Miks see muutmine kõne alla ei tule?
Oma eelmise küsimusega te juuba vastasite sellele.

Veel üks Läänemaad puudutav teema. Eestis on käimas muuseumide liitmine sihtasutusteks ning uuest aastast saab ka Haapsalu asuvast Rannarootsi muuseumist Haapsalu ja Läänemaa muuseumide sihtasutuse osa. Kui kaugele on sihtasutuste moodustamisega jõutud?

Liigume sihtasutustega jõudsalt edasi, aga kõik need protsessid võtavad aega. Liitujad peavad saama omavahel teemad läbi arutada, kas just selline liitumine on õige. Osal juhtudel on mõistlik lähtuda regionaalsusest, osal juhtudel valdkonnast.

Lihulas esinenud kultuuriminister Indrek Saare sõnul ei taha valitsus hakata muutma kultuuriautonoomia seadust, sest kardetakse vene vähemuse aktiveerumist. ARVO TARMULA

Oleme püüdnud iga juhtumit eraldi vaadata.

Oli näiteks küsimus, kas liita Tartu kunsti, mänguasja- ja spordimuuseum. Aga seal ei ole see regionaalne printsiip mõistlik, sest Tartu kunstimuuseumi koostööpartner on pigem Kumu – Tartu kunstimuuseumi roll on Lõuna-Eestis pakkuda seda, mida pakub Kumu Põhja-Eestis. Spordimuuseumi sihtasutuse moodustasime hoopis

Eesti olümpiakomitee ja riigi osalusel.

Otsime parimaid ja toimivaimaid mudeleid. Regionaalsuse puhul ootame, et partneriks oleks kohalik omavalitsus.

Põhimõtteliselt on sihtasutuste formaat näidanud end positiivse mudelina. Selle tulemusena on suurenenud nende osa, kes vastutust tunnevad. See omakorda tagab, et juhul on vahetum dialogipartner – mitte ministee-

rium kusagil emal, vaid kohapeal nõukogu, kes mõtleb kaasa ja aitab riske hajutada.

Kõigis moodustatud sihtasutustes on tulud märkimisväärselt kasvanud.

Kas on ka ebaõnnestunud näiteid?

Praegu ei oska öelda, et kusagil midagi päris viltu läinuks, ja ühtegi mudelit, mis oleks osutunud lootusetuks, ette ei tule.

KÕIK KAUBAD -250%

KLIENDIKAARDIGA

Lai valik parkasid!

3. detsembril Rannarootsi keskses

Pakkumine kehtib ainult RANNAROOTSI KESKUSES. -25% kehtib ka kliendikaardi eripakkumistele ja allahinnatud toodetele arvatuna alghinnast. Vaata lähemalt rademar.ee

rademar

● LÄÄNEMAA SÄDEINIMESED

Õpiabi päästab kahemehi

Haapsalust alguse saanud ettevõtmine, milles teevad raskustes õpilased koduseid töid koos vabatahtliku täiskasvanud abiliseaga, päästab lapsed põhikoolist väljakukkumisest.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Vahel on mõne tõsise probleemi lahendus nii ilmselge, et kui see välja pakutakse, võib vaid imestada, miks ei ole selle peale juba ammu tulnud. Nii on ka põhikooli lõpetamisega hädas Läänemaa koolilastega ja vabatahtlike täiskasvanutega, kes neile õppimises appi tulid – MTÜ Hoovõtukeskusega.

Head koolihinded on muidugi igal juhul kasulikud, aga kõige tähtsam on lõpetada edukalt 9. klass. Kes selle kahtedeta läbi saab, võib lubada endale kas või luksust mõnda aega elumereleinetel loksuda. Hiljem, kui mõistus pähe tuleb, võib ikka veel minna kutsekooli või õhtukeskkooli ja saada hinnatud töötajaks. Kes aga üheksandat ära ei lõpeta, peab leppima kõige lihtsamate ja kehvemate töötustega tõenäoliselt pensionini.

Alles mõni aasta tagasi võis Läänemaal jääda põhikool lõpetamata või lõppes see, kahed tunnistusel, kümnekonnal noorel. MTÜ Hoovõtukeskus läks neile appi 2014. Mõõdunud nädalal Läänemaa sädeinimesteks kuulutatud Katrin Tiido ja Helen Edasi vedasid kumbki oma vääniku(d) põhikoolist edukalt läbi ja loodavad, et tähelepanu aitab hoovõtukeskuse meelitada uusi vabatahtlikke.

Äge, tahaks ka!

Kui hoovõtukeskuse eestvedaja Leini Vahtras kutsus Haapsalu põhikooli sotsiaaltöötajat Katrin Tiidot vabatahtlikuks, jäi Tiido nõusse vaid tingimusele, et seal hakatakse abistama kõiki tema klassi lapsi. „Mul oli väike käitumiskustega laste klass, kus oli kolm õpilast.” Nii ka läks. Selle klassi lapsed enam hoovõtukeskuses ei käi, aga juba on Katrin Tiidol kolm uut hoolealust.

Helen Edasi teenib igapäevast leiba Silma looduskeskuse loodusõppe juhendajana. Ta puutub küll koolilastega kokku, aga õpetajatöö see siiski ei ole, sest noori näeb ta vaid korra.

Keskusest sai Helen Edasi teada oma vennanaise kaudu, kes aitas keskust käima lükata. „Mul oli kohe: „Oh kui äge! Tahaks ka aidata!” Miks, ei oska ta seletada, aga tunnistab, et enne kui läks ülikooli keskkonnaasjandust õppima, kaalus ka sotsiaaltöö õppimist.

Küll võttis kõhedaks mentorikoolitust, kuhu uus vabatahtlik saadeti. „Kõik teised olid sotsiaaltöö taustaga.” Asjatu hirm, leiab ta nüüd. Mentoritöö annab nii palju positiivset. „Kõige rohkem ikka see laste rõõm, kui neil midagi hästi läheb.”

Miks peaks aga sotsiaalpedagoog pärast päevatööd veel vabatahtlikuna jätkama võõraste lastega? „Mõtlesin isegi täna sellele. Esiteks see meeldib mulle. Kui ma saan kas või ühe lapse ära aidata, kas või ühele toeks olla, on ju hästi tore. Mingil määral kergendab see ka igapäevatööd koolis. Kui oleme kodused tööd koos

Helen Edasi (vasakul) ja Katrin Tiido ajavad oma hoolealused ka hommikuti voodist välja, et need kooli jõuaks.

ARVO TARMULA

valmis teinud, siis ei tule järgmist ühte koduste tööde eest.”

Aga hea tunde annab ka usaldus, mida hoolealustelt vastu saab. „Meie kokkusaamisõhtu on teisipäeval, aga poisid suhtlevad minuga peaaegu iga päev, olgu siis Facebookis või telefonis,” räägib Katrin Tiido.

Hoovõtukeskus läks käima 2014. aasta sügisel prooviaastaga. Kord kuus oli laager, millest võtsid osa kõik lapsed ja mentorid, kes said tulla. Mentori ja õpilase iganädalased õpikokkusaamised olid kas teisipäeval või neljapäeval.

„Läksin raamatukokku, võtsin raamatu, õppisin kodus, siis hakkasin oma poisile õpetama.”

„Mentor ja laps saavad kokku ühel kindlal kokkulepitul päeval näiteks hoovõtukeskuse ruumides. Kõigepealt räägitakse, mis nädala jooksul juhtunud on. Siis vaatame hindet üle ja hakkame õppima,” kirjeldab Helen Edasi. See ei läinud alguses sugugi lihtsaks. Lapsed ei tahtnud kooliasju kaasa võtta, meenutab ta.

„Muidugi, katseastal oli nii palju toredaid üritusi. Lapsed arvasidki, et see on lihtsalt fun, saavad ringi käia. Aga põhieesmärk pole mitte fun, vaid põhikoolist mitte välja langeda,” räägib Tiido. Selleks tuleb tööd teha ja pingutada.

Mõõdunud õppeaastal tegeles hoovõtukeskus 28 lapsega. Seitse neist olid põhikooli lõpuklassis. Kuus sai lõpuks kooli läbi, ainult ühel poisil jäi põhikool lõpetamata. Kõik lõpetajad läksid ka edasi õppima, räägib Katrin Tiido.

Nüüd on kokkusaamispäevade valik laiem – esmaspäevast

neljapäevani. Aga ka õpilasi ja mentoreid on rohkem. „Sellest sügisest saavad meil õpiabi ka väiksemad lapsed, isegi esimese ja teise klassi omad. Meile suunab lapsi ka alaealiste komisjon, aga sealt tulevadki väga väikesed – teise, kolmanda, neljanda klassi lapsed.”

Kas siis tõesti on nii väikesed lapsed juba nii halvas seisus, et vajavad koolis hakkama saamiseks kõrvalist abi?

„Jah,” kinnitab Katrin Tiido. „Probleemid ei hakka ju mitte üheksandas klassis, vaid palju varem. Olen kooli sotsiaaltöötaja ja võin öelda, et lapsed tulevad juba kooli oma probleemidega. Seitsmeaastane laps on väljakujunenud isiksus. Ei ole nii, et 1. septembril astub laps üle kooliläve ja tal tekivad probleemid.”

Peab ka ise õppima

Nagu ei saa laps hoovõtukeskuses endale valida mentorit, ei saa ka mentor endale valida last. „Lihtsalt öeldi: sinu laps on siin, hakka tegelema. Ma ei teadnud tema tausta ega midagi,” räägib Helen Edasi. Nüüd on mõlemad vabatahtlikud veendunud, et puhtalt lehelst alustada ongi parem, sest siis ei ole ka eelarvamusi.

Helen Edasi sai oma „lapse” eelmisel sügisel. „Mis on 15 aastat tegemata, seda mina ühe aastaga ei tee. Tulemus aga oli küll. Üheksanda klassi lõpetas, lõputunnistusel ei olnud ühtegi kahte.”

Selleks pidi aga endale uuesti selgeks tegema põhikooli mateemaatika. „Läksin raamatukokku, võtsin raamatu, õppisin kodus, lasin endale seletada, kui millestki aru ei saanud, siis hakkasin oma poisile õpetama.”

Koolitükid pole siiski mitte kõige raskem asi. „Olen oma

„lapsega” lähedaseks saanud ja siis muretsen kogu aeg, et tal probleeme ei oleks. Koolitöö on ju üks pool, teine on elu. Meil ei ole enamasti mitte sellised lapsed, et muidu on neil kõik väga hästi, ainult õppimises vajavad abi.”

Nii algab vabatahtlike hommik sellega, et helistatakse oma õpilastele ja aetakse need üles. „Kõigepealt vaatad, et ta kooli saaks. Pärast muretsed, et ta koolist koju jõuaks, mitte ei kaoks kusagile jamasid korraldama,” räägib Katrin Tiido.

Esimene kohvikuskäik

Tihti peale on riskirühma noored koondunud ühte punkti. Koos tehakse lollusi, tahetakse üksteist üle trumbata. Vabal ajal hulgutakse, mängitakse oma telefonis.

Hulkumise, kambavaimu ja probleemide otsimisega tulevad ka väärted. „Kes suudab kusagil midagi rohkem lõhkuda, kes suudab endale rohkem sisse juua. Või loobivad autode pihta jääpurikaid. Mõttetud lollused, ärajooksmised. Selliseid asju on ka pisemal. Oled vienas klassis ja sul on politseis juba nii paks toimik,” näitab Katrin Tiido kätega.

Suur osa on tihtilugu kodul, kus ei saa laps piisavat hoolt või tähelepanu. „Helistab lapsevanem, kes ütleb: tehke midagi või ma panen lapse kolooniasse. Kuidas tuleb ema selle peale, et mõelda oma teise klassi lapse kolooniasse panemisele? See ei ole ju normaalne,” kirjeldab Tiido.

„Vastlapäeval läksime koos kohvikusse ja 7. või 8. klassi laps ütles mulle, et ta on esimest korda elus kohvikus. Siis saad aru, et oled vati sees kasvanud,” toob ta veel ühe näite.

Helen Edasi sõnul on ühistel talgutöödel silma jäänud, et lastel pole tööharjumust. „Mõnel hakkas kohe pea valutama, kui tuli midagi teha,” räägib ta. „Kodus on neil selline seis, et nad lihtsalt on seal. Nad ei oskagi tööd teha.”

Kuidas selline laps üldse mentoriga koos õppima tuleb? Vägisi ju tuua ei saa. „Kord pidin kokkusaamise pärast ühe oma töö ära jätma ja laps ei tulnud. Pärast rääkisin talle, et olin tema pärast oma lapsele lapsehoidja organiseerinud ja oma asjad ümber korraldanud. „Aga mis sina tegid? Magasid kodus!” Siis ta ehmatas küll ära. See üllatas teda, et ta üldse kellelegi nii palju korda läheb. Pärast käis kõik korral kohal,” räägib Helen Edasi.

Mõlemad vabatahtlikud jutustavad, et pidevat edu selles töös ei ole. Kõik käib üles-alla. Konks on selles, et tuleb tabada ära põhjus, miks on vahepeal juba hästi õppinud lapsel jälle probleemid tekkinud.

„Ütlen kõigile: tulge mentoriks, tulge vabatahtlikuks. Eriti mehed Meeste suhtlus lastega on hoopis teistsugune,” iisab Tiido. On vaja vaid tahtmist ja valmisolekut sellesse oma aega panustada.

RAKVERE TEATER

Lärmisepa tänava
Astrid Lindgren **LOTA**

K, 8. veebr kell 12 Haapsalu kultuurikeskuses

Kingi teater!
5.-9. detsembrini
jaanuari ja veebruari piletid 12€

Vladimir Žerebtsov
AUSAMMAS
Ühe arusaamatuse lugu

K, 8. veebr kell 19 Haapsalu kultuurikeskuses

rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

Playbacki võitjad Rainis Altmere ja Kadi Elisabeth Lõhmuse tantsu duett.

3 × MARKUS SEIN

Alice Cooperit kehastas Taniel Johan Eller.

Denis Salihov sai kostüümi eripreemia.

● LÄÄNEMAA ÜHISGÜMNAASIUMI SHOW

Fantastiline Playback on seljatatud

Läänemaa ühisgümnaasiumi Playback tõi lavale kuusteist vägevast staarijäljendusnumbrit. Nende etteastete seast võis iga saalisistuja leida midagi meelepärast.

LIIVIA LINTS,
MADLEEN VAPPER
LÜGi II. humanitaarklassist

Tänavu võis väga mitmes numbris näha peaaegu terve klassi ja gu rahvast laval jalga keerutamas või kogu südamest rokkimas. Öhtut juhtisid Karel Rahu ja Sandra Saarniit. Nagu ühele Playbackile kohane, ei puudunud võistluselt ka auväärne žürii, millesse kuulusid Haapsalu aselinnapea Liina Põld, vabakutseline koreograaf Kardo Ojassalu, Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12. lennu õpilane ja LÜGi vilistlane Elena Koit, näitleja ja laulja Grete Klein ning politseinik Pirkko Pärila.

Pärast show'd õnnestus kinni püüda Kardo ja Grete ning esitada neile paar küsimust. Kardo ütles, et on varemgi olnud Playbacki žüriis, kuid märkis, et sellist taset pole ta enne kohanud. Gretegi on paar korda sattunud Playbacki žüriisse, kuigi tal olid keeruline selleks aega leida. Teda rõõmustas siiski väga, et ta oli kutsutud ka LÜGi. Samuti selgus, et Grete ja Kardo jagasid ühiseid lemmikuid, ning nende rõõmuks olid mõlemad lood ka esikolmikis.

Tõesti, professionaalne valgustus ja heli, vahelülitused green room'i ning autentset kostüümid (mõne valmistamiseks läks vaja kotitais vanu laserplaate ja kuu

aega tööd!) jätsid kogu üritusest väga hea mulje. Sel aastal oli sisse seatud ka väike uuendus: publik sai valida samuti oma lemmiku.

Esimest korda ei võitnud mitte klassikoosesis, vaid hoopis Rainis Altmere (11. kl) ja Kadi Elisabeth Lõhmuse (10. kl) tantsuline duett, kehastades Pinki ja tema tantsupartnerit loo „Try” saatel. Peale žürii südamevalu lutasid nad täiesti ka publiku – tuldi publiku lemmikuks. Elisabeth ja Rainis rääkisid põgusalt oma treeninguist ning sinistest puusadest.

Kas mõtlesite kohe, et teete sel aastal midagi kahekesi, või

avastasite kõigepealt laulu ja siis leidsite, et võiks seekord ühe dueti rahva ette tuua? Algul mõtlesime teha midagi pool naljaga, kuid mõne aja möödudes avastasime selle loo ning leidsime, et võiks proovida.

Lavale toodud tants oli üpris ki keerukas ja nõudis kindlasti palju prooviaega. Kui tihti ja kui pikalt proove tegite?

Algul võtsime lödvemalt, tegime proove mõni kord nädalas, kuid mida lähemale tuli Playback, seda tihedamaks läksid ka proovid. Viimasel nädalal olid proovid lausa iga päev ja vähemalt kaks-kolm tundi. Tihti lõpetasime alles hilisõhtul.

Kasutasite kohati ekstreemseid trikke ja poose, kas läksite tihti proovist koju sinise puusa või küünarnukiga? Jah, seda tuli ette peaaegu igas proovis. Jalad on praegugi veel katki.

Rainis ja Elisabeth osalesid mõlemad ka oma klassi etteastetes, nii et neid võis öhtu jooksul laval näha üpris mitu korda.

Esikohale lisaks andis žürii välja ka neli järgmist kohta, kõik nad sai auhinnaks diplomi ning suure kringli. Esiviisik kujunes tänavu järgmiselt.

I koht – Elisabeth ja Rainis (Pink „Try”)

II koht – 11.H (Alice Cooper „Poison”)

III koht – Kuumliim ehk peaaegu 11.R (Verka Serduchka „Dancing Lasha Tumbai”)

IV koht – 10.H (Filipp Kirkorov „Indigo”)

V koht – 12.M (Grease „We go together”)

Žürii jagas ka eripreemiaid. Need said Mikk Päeske, Vadim Konov, Denis Salihov, Erki Pajula, Raul Paju, Ago Martin Mäesalu.

Eripreemiaid jagati laval erilisel silma paistnud isikutele. Parimaks meesstaariks osutus Taniel Johan Eller, kes tõi lavale Alice Cooperi, ning tema parimaks naisstaariks osutus Kriss-Lyna Prees, kes oli solist T-Studio tantsulises numbris „Glee”.

Lihtsa elu ametlik partner

Beko integreeritud ahju või induktsiooniplaadi ostjale kvaliteetne Zwillingi nuga vaid 1€

Kampaania kehtib 07.11 - 25.12.2016 või kuni kaup jätkub.

EURONICS
Teeme elu lihtsaks!

Euronicsi kauplused asuvad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Narvas, Rakveres, Viljandis, Haapsalus, Põlvas, Võrus, Valgas, Kuressaares ja www.euronics.ee

● ÜHE-KAHE ASJA NÄITUS

Naine ja tema eri tahud linnagalerii näitusel

Kolmapäeva õhtul Haapsalu linnagaleriis avatud noore kunstniku Pille-Riin Jaiki näitus „Iga naise taga on teine naine” avab naiseks olemise eri tahkusi.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Kunstniku sõnul hakkas väljapanek kujunema nagu iseenesest ja pealkirjani jõudis ta suvel. „Sellel pealkirjal on tegelikult topeelttäendus,” ütles Jaik.

Ta selgitas, et ühelt poolt on mõistel „naine” nii palju mitmesuguseid tahke ja teisalt on naise ümber teised naised, kes aitavad raskeis oludes mingeid asju meelde tuletada.

Jaik rääkis, et kuigi ta püüab mitte mõelda endast kui naiskunstnikust, on mingid asjad ikka teisiti. „Mul on tunne, et mul oligi vaja ühte näitust, kus see läbi analüüsida,” ütles ta.

Linnagalerii näitust ei saa pidada traditsiooniliseks – väljapanekusse on jõudnud nii video-, foto- kui ka tekstiilikunst. „Sellel näitusel on mulle hästi oluline, et oleks mingi mängulisus,” ütles ta.

Kunstnik tunnistas, et talle on alati meeldinud keskenduda rohkem kui ühele meediumile. Kui kunagi tundis ta end kõige tugevamini fotograafias, siis nüüd on selleks videokunst. „Sest video oma heli, pildi ja tekstiga on mu meelest kõige laiem meedium,” rääkis Jaik. Ta lisas, et ekraani taga pidevalt tööd tehes tekib füüsiline vajadus vahepeal ka materjaliga tööd teha.

Kunstnik ja tema kunst - Pille-Riin Jaik avas kolmapäeval Haapsalus näituse.

ARVO TARMULA

Heegeldatud kaltsuvaip

Haapsalu näitus hakkas Jaiki sõnul kujunema estraadistaari kujutavast videost. Videost, mis näituseeksponaatidest enim tähelepanu köidab. Vaataja tajub õige pea, et videos on tegelikult kolm lugu: üks, mida estraadistaariks meigitud naine laulab; teine, mis helina taustaks kõlab, ja kolmas, mis ingliskeelses tõlkes all jookseb. Kõik need on erinevad.

Viinis õppiv Pille-Riin Jaik ütles, et see video sündis isiklikust kogemusest. „Mulle on korduvat öeldud, et olen ikka täielik ideaurooplane, näiteks lähen teatud teemade puhul võib-olla rohkem põlema ning minus on vähem saksalikku külmust ja konkretsust.”

Noor kunstnik ütles, et võid küll rääkida teiste inimestega ühe keelt, aga on kasvatuses ja kultuurist tulenevaid asju, mida ei saa kuidagi seletada ega endast välja rääkida.

Näituse suurim eksponaat – käsitsi heegeldatud kaltsuvaip – räägib samuti isiklikust kogemusest. Kunstnik plaaninud esialgu teha lihtsalt galeriiseina suuruse kaltsuvaiba. „Olen sageli kunstis teinud väikevormi, aga nüüd tundsin, et seda vaipa on mõtet teha ainult siis, kui see on idiootselt suur,” ütles Jaik.

Jaik ei teadnud, mis peaks tema vaibas öieti kujutatud olema. Heegeldamist alustas ta valgest, aga keset vaipa saabus arusaam, et lihtsalt suure asemel keskendub ta hoopis detailile, ja nii sündis keelt näitav naine. „Kui mõelda oma mustri kudumisest ja heegeldamisest, siis on see vabadus teha ükskõik mida. See oma mustri heegeldamine on nagu metafoor,” mõtiskles Jaik.

2,7 meetri pikkune inimjuustest pats on näituse kõige vanem töö, sündinud noorte naiskunst-

nike näituse tarbeks. Juuksurisalongidest kogutud juustele lisaks on kasutatud ka tollasel näitusel esinenud kunstnike juukseid. „Tahtsin luua ühiskehandit piirkonna naistest,” selgitas Jaik. Patsist sai ta aga inspiratsiooniteise näitusel esitatud video tarvis.

Kolmanda teemana on näitusel klassikalisel skulptuurist inspireeritud fotoseeria. Kunstniku sõnul sai seeria alguse loost, kus keegi nägi kaugelt ideaalset skulptuuri, kuid lähemale minnes hakkas silma, et skulptuuris on praod. „Mul tekkis kinnisidee, et need praod on skulptuuri kõige ilusam ja huvitavam osa. Mõrad teevad skulptuuri inimlikuks,” selgitas Pille-Riin Jaik.

Haapsalu näitus

Näitus „Iga naise taga on teine naine” on sündinud just Haap-

salu linnagalerii tarbeks. „Ma arvan, et siin toimib see väga hästi. Siin ei ole nii kinnine kunstipublik,” ütles Jaik ja lisas, et talle meeldib, et Haapsalu linnagalerii on osa kultuurimajast. „Siin on avatud liikumine, tullakse konverentsile ja kinno ning astutakse galeriist läbi, mitte ei tulda eraldi näitusele,” rääkis ta.

Haapsalu linnagalerii kuraator Agur Kruusing tõdes, et viimased kolm-neli näitust on üksteisega mõneti sarnased just eksponeeritavate objektide vähesuse poolest. Kuraatori sõnul sisaldavad need aga väga palju infot.

„Kohaliku publiku hulgest on küsitud, kas nüüdne trend ongi, et näitusele tuuakse üks-kaks asja,” ütles Kruusing ja vastas ise: „Nii on lihtsalt järjestikku juhtunud, aga küll tuleb ka näitusi, kus kõik kohad on pilte täis.”

Seljakotiga Austraalias

11. osa

KELLI SEITON

Võimas kohtumine

November. Seisan keset rapsipõldu, kus käib lõikus täie hooga. Eesti põllumehed võib-olla muigavad selle peale, aga Austraalias on hooajad veidi teismoodi kui meil kodus. Jõulegi on siin kombeks tähistada südasuvel rannaliival peesitades. Novembris on vili parajalt küps, et see põldudelt koristada.

Koos viljavalmimisega on jõudnud ka järg minu viimase osani Lääne Elu veergudel. Kutsun teid seekord kaasa Vaiksesse ookeani jagama üht võimsaimat kogemust minu elus.

Kahel Austraalias veedetud aastal tegin nii mõndagi esimest korda elus. Esimest korda ronisin kivide otsas, mis on Suurest Munamäest kõrgemad, jalutasin tulipunaste kaljuseinte vahel ning sõitsin päevi ainult otse kurvideta teel. Ma polnud varem mitte kunagi kartnud kohtumist hai, krokodilli või nöelava merikarbiga. Kunagi varem polnud ma metas jalutades puu otsast koalalt otsinud ega näinud päikese-loomangul põllul hüppavaid kanguruid. Ma polnud matkanud nädal aega kaljusel rannikul, kus iga vaade paneb ahhetama, ega olnud varem kohtunud silmast silma vaalaga. Viimane troonib minu elamuste tabelis.

Ilm ei olnud Austraaliale omaselt soe, vaid meenutas oma jaheda tuule ja päikesega Eesti sooja kevadilma. Ujuma see ei kutsunud, aga vaalavaatluseks näis sobivat. Vesi lainetas vaikselt, kui asusime sõpradega katamaraanile, millega Austraalia idaranniku lahesoppidest sõitsime Antarktika külma vette suunduma küürvaalu vaatama. Olime teadlikult valinud piirkonna ainsa firma, mis pakkus peale vaatamise ka võimalust vaaladega vette minna. Vaatasime kõhklevalt tumehalli põhjatut vett ja tohutu suuri vaalu, kes kauguses üksteise võidu kogu oma keha veest välja heitsid ja lustides hüppasid, tundsiime jahe-dat tuult ning korruga näis vettamineku võimalus hirmus. Lausa õudne! Mis siis, kui mõni vaalalaps liiga lähedale tuleb? Mis siis, kui vaal liiga lähedal hüppab ja sellest tekivad lained üle pea lõõvad? Mis siis, kui mõnele vaalale ikkagi ei meeldi vees solberdavad inimesed?

Liiga kauaks me mõtlema jääda ei saanud, sest äkki andis laeva meeskond märku, et ujuda soovijad peavad nüüd kiiresti vette minema. Üks teismeline küürvaal oli aluse ahtris pikemalt peatuma jäänud ja uudistas laeval toimuvat. Sel hetkel sai adrenaliini võitu ja ühtäkki olin esimesena ujumiseri-tes, snorgeldusvarustus seljas. Laeva meeskonna liige võttis vette viiva redeli eest ohutuskoie. Snorgeldamismask piiras nägemist külgedele ja olin justkui filmis, kus kaadri taha ei näe. Pikemalt mõtlemata liikusin redeli poole. Vaala polnud vees näha. Keerasin pilgu selja taha, et näha, kas mu sõbradki on vette tulemas. Keegi seal oligi, ent kuna ta oli samuti valmis vette astuma, kui ma vaid eest lähen, pidin kiiresti tegema esimesed sammud redelist alla. Nüüd hakkas hirmus ja tahtsin redelist uuesti üles ronida. Õnneks otsustas keha mu eest ning astus redelipuldadel pikemalt peatumata alla-poolde külma vette. Keerasin pea veel viimast korda enne redelist lahti laskmist vee poole, kui nägin, et otse minu suunas vaid paar meetrit eemal piilub veest välja vaal. Appi! Ma ju lähen praegu otse tema poole! Ma olen siin üks!

Aga enam ei olnud tagasiteed, sest juba ma hulpsin vees. Surusin pea vee alla ja pöörasin pilgu vaala poole. Tema must keha läikis ja näis, justkui ta naudiks seda vaatamängu. Tundsin, kuidas mu sõda tagus hirmust ja vaatepildi võimsusest. Hingasin sügavalt ja hoidsin pilgu kindlalt otse – enam ei ole kuhugi põgene-da, olin nii kaugel paadist ja hulpsin üha kaugemale. Järsku vaal sukeldus, ujus rahulikult minu alt läbi sügavamale vette, päikesekiired läbi vee peegeldumas, ning läinud ta oligi.

Nüüd oli aega mõelda sellele, kus ma olin – üks hulpimas hallis sügavas vees, kuhu on nii kerge end peita vaalasuures loomal. Kes siin küll veel olla võib ja kuidas ma tagasi saan? Olen ma ikka üks? Hirm üksinda vette jäämise ees oli suur, keerasin vee all pilgu paadi poole ja nägin kedagi üsna minu läheduses hulpimas. Pikalt mõtlemata liikusin tema poole ja haarasin ta säärest. Kõik on hästi!

Siiani on see kohtumine küürvaalaga jäänud üheks parimaks mälestuseks siit Austraaliast. Kui võimas ja rahulik see loom oli! Kohtumisest on möödas ligi kolm kuud ja olen omadega jõudnud Lääne-Austraaliasse, kus töötan ühes perefarmis viljalõikusel traktoristina. Tööpäevad on pikad, aga vaatepilt ilus – kuldseid viljapõllud, kangurud, emud ning farmer, kes oma hobilennukiga üle põldude vuhiseb. Aeg-ajalt jääb töö seisma, sest taevast sabistab veidi vihma või on õhk nii kuum, et kardetakse tulekahjusid. Viljatolmusena lõpetan ka oma Austraalia-seikluse ja kevadel näeme juba kodus. Aitäh, et kaasa elasid!

Haapsalu kammerkoor annab juubelikontserdi

Täna õhtul tuleb Haapsalu kammerkoor oma 10. sünnipäeva puhul Uuemõisa lossi valges saalis rahva ette, et anda Eesti rahvamuusikast inspireeritud juubelikontsert, mis rõõmstaks kõigi koorimuusikasõprade südant.

„Me laulame seekord palju Veljo Tormist, kes on loonud

väga palju rahvalauludel põhinevat koorimuusikat, samuti on kavas Cyrillus Kreegi rahvalauluseaded ja Pärt Uusbergi Eesti rahvaviiside ainetel sündinud loomingu.” tutvustas kammerkoori juht Ulrika Grauberg (pildil) kontserdi kava.

Põhjus, miks kava sedapuhku just selline sai, on Graubergi sõnul lihtne. „Me läheme aprillis Malagasse kooride konkursile ja osaleme seal folkloori kategoorias, seepärast on ka meie

hooaeg rahvamuusikahõnguline,” selgitas ta.

Kuigi Tormise teosed ei ole kõige kergemate killast, sobivad need kammerkoori praegusele koosseisule Graubergi sõnul suurepäraselt. „Meil on Tormise taju ja hinge. See ei ole sugugi alati nii olnud, aga praeguse seltskonnaga on vahva Tormist teha!”

Mängus võib olla üks põhjus veel. Näiteks on Graubergi sõnul tunda ja näha, et Eesti rahva-

muusika läheb inimestele praegusel ajahetkel rohkem korda kui mõne aasta eest, mil kõlas jõulukontsertidel palju hoopis gospelmuusikat. „See on tore, et oleme jõudnud oma juurte juurde tagasi ja teeme seda, mis meile tõesti lähedane on,” leidis Grauberg.

Haapsalu kammerkoor ootab ennast kuulama laupäeva õhtul kell 17 Uuemõisa lossi valges saalis. Kontsert on tasuta.

LEMMI KANN

Lehm Ljudmilla

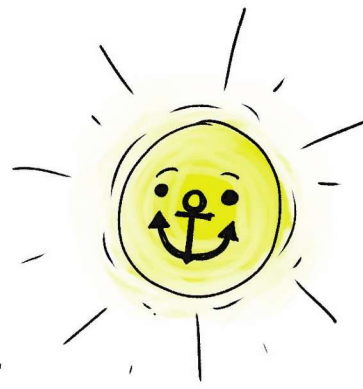
lastekas

Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

TEEL

KUI ILM ON SOE JA KUIV ON MAA,
SIIS SÕIDAN RÕÖMSALT RATTAGA.
KUI AGA MERETEE ON EES,
VIIB PAAT VÕI LAEV MU ÜLE VEE.
KUI EES ON TÜMA MAA JA PORI,
SIIS ABIKS VÕTAN TRAKTORI,
NING LUME, JÄISE TALVETEEGA
SAAB SÕITA HOBUSE JA REEGA.

KUID SIISKI IGAL SEITSMEL PUHUL
ON JALAD ALL KA IGAKS JUHUKS.

Laste nupunurgake

LASTESUDOKU

2		5	6		1
1					2
5					3
4		2	1		6

MÕISTA, MÕISTA!

1. Lagi all, lagi peal, lae peal lauldakse?
2. Must siga läheb lauta, ajab punased porsad välja?

Eelmise laupäeva õiged vastused: suits, puuriit, klarnet ja kindral.

MÄNGUREEGLID

Mängus osalemiseks pead lahendama laste sudoku või ristsõna ja leidma mõistatustele õiged lahendused. Vastused palume saata või tuua Lääne Elu toimetusse Posti 30, 90504 Haapsalu, reklaam@le.ee. Novembrikuus võitis Haapsalu veekeskuse pääsme Mikk Liivmaa, Vanalinna Bowlingu külastuse Gert Sasse, pitsa Peetri Pizzast Angela Saul. Võitjatega võetakse ühendust! Detsembrikuus uued mängud!

fundam. osakesed VASTUSED ei. optil. seade	esmaspäev elamu	emots. pinge saar Soome l		2 x kons kohisiga	mängu- asjad	minu	õhutama	küla	raske- jalgsus	roll	see tähendab	isane siga	siiski	hüüdsõna	päev
			stronts. kodumasin liiter					kohi- hobune Islandi domeen							sammume kaigas
sidesõna						imeti					emane veis				
muretsev						kõrreline umbrohi					liit				
emane siga						k Marthna vallas					emane lammas skand. jumal			aasta maitsev rasvane roog	
pärilikk. kandja						spetsiifika									
		põhi... altern. dispute resolution						jõgi Venemaal USA osariik			det. üh. viis vene k is. as.				
			malka voodi- katted											muusiku tööruum vanuse alumiinium	
saksa k is. as. näitleja					paikne asustus										
voolu tugevus ühik	vader				2 x kons				nobeellum			lehekülg			igavesti kestma jääv
	pikergune								heitva			ei raatsi			
recipe		nutsak				primaat				nikkel				ajaloo instituut	
		huumor				uhtumine				nitt				täpitaht	
kohi- lammas vene k eessõna					europium		isane lammas	indium riik Euroopas			kohiveis				
					seapoeg						Ungari m.nimi				
						mõistad								vismut	
						tingin								isane veis	
							isane hobune hobuse laps					taimevill			
											hõimukeel				
hobuste laut							emasloom								
peakate							igavene								
Eesti Komitee m.nimi			igaüks			telluur						... Vegas			
			lõpp			jälgivas						avaus			
		aktsiaselts						suur torm ingl m.nimi				as. Usbe- kistanis isikukood			
														Saksamaa domeen	
									vedeliku- nõu 504. selts					väävel	
						linn Ukrainas		umbes rahva- vabariik							lehma poeg volt

SUDOKU

	7			1					4
		9	4		3	8			
9	6							3	4
1			5	4	8				9
4	5								8
		5	6		1	9			
	2			8					6

LP RISTSÕNALAHENDAJAD

Teeme ristsõna lahendamise teile huvitavamaks. Leidke tänasest ristsõnast lahendus vastuse reast. Lahendusi ootame hiljemalt järgmise nädala reedeks aadressil reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu. Novembrikuu Lääne Elu meenete võitjad on Elle Kruus, Silvi Tohver ja Evi Kuuseõis. Auhinna saate kätte Lääne Elu toimetusest Posti 30, Haapsalu.

KINO

Film „Kui koletis kutsub“

12aastane Conor O'Malley (Lewis MacDougall) põgeneb fantastilisse koletiste ja muinasjuttude maailma. Ta peab toime tulema ema (Felicity Jones) haigusega, mille tõttu on Conor sunnitud veevõtte aega oma kalgi vanaemaga (Sigourney Weaver). Poisi koolielu Suurbritannias koosneb igavaist tundidest ja kiusavaist klassikaaslastest. Conori isa (Toby Kebbell) asus elama USAsse ja poiss igatseb vanaema nõu järele. Ootamatult kutsub ta välja üllatava liitlase, kes paiskub kogu oma hirmutavas hiilguses välja iidsest jugapuust ja selle all olevast rikkalikust mullast. Selleks on 12meetiline hiiglelulukas (Liam Neeson), kes ilmub Conori magamistoa akna taha ühel öösel kell 00.07 ja edaspidi igal öösel samal ajal. Koletisel on lugusid rääkida ja ta nõuab, et Conor neid kuulaks ja hoogsalt ette kujutaks. Conori hirm taandub ning asendub vaprussega.

2. detsembril kell 17.30; 4. detsembril kell 14. Pilet 4 €

Neli loodusfotoauhinda tuli Läänemaale

Loodusfotokonkursi parimate hulgas oli ka neli Läänemaa looduspiltnikku. Taimefotode peaauhinna sai Mariann Peksar Virtsust fotoga kääpilisest ehk orhideest.

Edukad olid Läänemaa noored fotograafid, kes kuni 16aastaste arvestuses said kolm auhinda. Risti kooli õpilane Keity-Liina Kallas Nõvalt sai taimefotode 1. auhinna ja ühtlasi Eesti orhideekaitse klubi eriauhinna.

Haapsalu koolitüdruku Lisandra Kuiki linnufoto sai Eesti Jahimehe eriauhinna ning Nõva kooli õpilase Eliise Jõgari kassifoto teenis kodulooma foto eriauhinna.

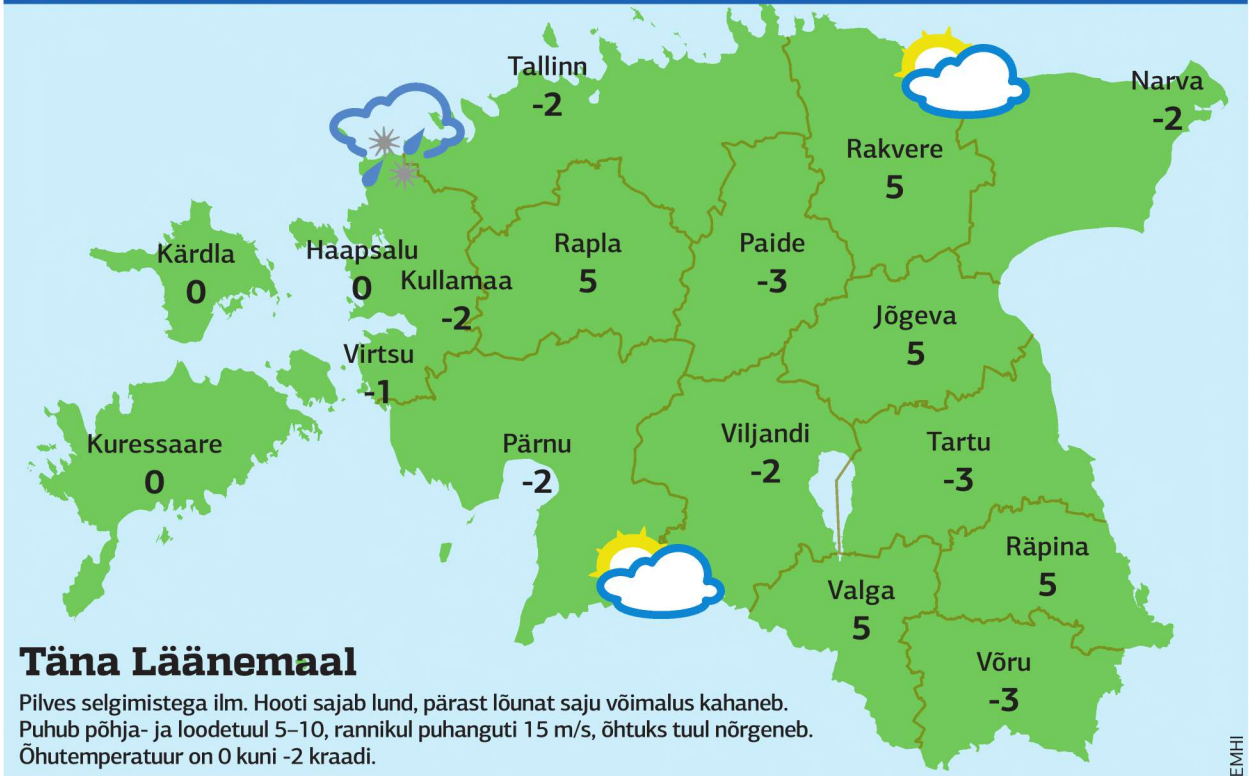
Loodusfotokonkursile esitatud fotol peavad olema jäädvustatud vabalt looduses elavad loomad, taimed või seened üksi või mitme kaupa, vaid noorte kategoorias võib esitada ka fotosid inimesega harjunud loomadest või istutatud taimedest.

KAIRE REILJAN

MARIANN PEKSAR

ILMAENNUSTUS

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ilm. Hooti sajab lund, pärast lõunat saju võimalus kahaneb. Puhub põhja- ja loodetuul 5–10, rannikul puhanguti 15 m/s, õhtuks tuul nõrgeneb. Õhutemperatuur on 0 kuni -2 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
-6°...-1°	-6°...-1°	-1°...5°	0°...-4°	-6°...2°
põhja-, loodetuul 3–9 m/s		edela-, läänetuul 8–14(20) m/s	loode-, põhjatuul 5–12(16) m/s	loode-, läänetuul 5–12(16) m/s

ISSN 1406-1430

VAATA KA
WWW.LE.EE

Dietrich
HAPSAL

Oleme avatud:
R-L 10-22
P 10-18

Broneeri laud jõulupeaks!

Kohvik * Restoran Karja 10, Haapsalu
+ 372 509 4549 kohvik@dietrich.ee

PARILA KLAAS OÜ

Lähtume alati kliendi soovidest ning peame lugu traditsioonidest ja looduse säästmisest.

Valmistame eritellimusel puidust aknaid ja uksi ning muid puidust tooteid.

Westmeri 2
90502 Haapsalu
Tel 472 0868
info@parila-klaas.ee

Rannarootsi Keskuse kaupluses
EHTED JA KELLAD
KULLASSEPATÖÖDE VASTUVÖTT
laupäeval,
10. detsembril
kell 13–15

E-L 10-19, P 10-18

AM TIMBER
ostab
KASVAVAT METSA ja **VÕSA**
(ka väheväärtslikku),
METSAMATERJALI.

Tel 507 9940
amtimber001@hotmail.com

Rannarootsi keskuse
OMATURG

3. detsember kell 11–15

12.00 Elen Gilli laululapsed
13.00 Ansambel "Lihtsalt ilusad"
14.00 Ansambel T.o.T.

Omaturul kauplevad ja lavale astuvad meie oma inimesed. Kaubalettidelt võib leida käsitööd, riideid, jalanõusid, jõulukaupa ja muud põnevat kraami.

Lastega meisterdavad ja mängivad Läänemaa Suurperede Liit ja Karlsson Katuselt. Loomulikult ei puud ka näomaalingud!

Maitsva rändkohvikuga on kohal Liisu kohvik!

www.rannarootsikeskus.ee

Lääne Elu
nupu-nurgake lastele!

Lahenda, mõistata, nuputa, osale ning võida vahvaid auhindu!

Vastused saada reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu.

Järgmine nupunurgake ilmub juba laupäeval.

Peetri Pizza
Haapsalu veekeskus
VANALINNA BOWLING

KÕIK MEESTEST
Miro Gavran
Lavastaja Eero Spriit

VANA BASKINI TEATER

14. detsember 19.00 Lihula Kultuurimaja
Piletid müügil Piletilevis ja kohapeal.

MITUSADA BRILJANTEHET
-50%

SUUR JUVEELILAAT
ESMAKORDESELT HAAPSALUS
KAUPLUSES • Ehted & kellad •
RANNAROOTSI KESKUSES
13.-14. DETSEMBERIL